

Plan wdrażania Strategii Rozwoju
Województwa Śląskiego
„Śląskie 2020+”

Wydział Rozwoju Regionalnego
Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego
Katowice, marzec 2015 r.

Spis treści

1. System wdrażania Strategii	3
2. Partnerzy realizacji Strategii	10
3. Przegląd dokumentów regionalnych.....	13
4. Instrumenty finansowe	19
5. System monitoringu i ewaluacji	25
6. Załączniki	29
Przegląd najważniejszych dokumentów strategicznych i implementacyjnych w województwie śląskim (kolorem zielonym oznaczone zostały strategie).	29
Wykaz skrótów	39

1. System wdrażania Strategii

System wdrażania *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* obejmuje szereg ściśle powiązanych ze sobą elementów, które łącznie zapewniają wysoką efektywność i skuteczność realizacji celów rozwojowych regionu.

Rysunek 1. System wdrażania.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, lipiec 2013 r.

Optymalizacja efektów w zakresie wdrażania przyjętych celów i wydatkowania posiadanych środków procesu wdrażania Strategii jak i wynikających z niej strategii branżowych/sektorowych, programów, przedsięwzięć opiera się na zasadach: partnerstwa, programowania, zintegrowanego podejścia terytorialnego, subsydiarności, spójności, otwartości, zrównoważonego rozwoju, przezorności (ostrożności), prewencji (zapobiegania), stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT).

Sukces Strategii zależy od nakładów rzeczowych, finansowych oraz ludzkich i przede wszystkim od umiejętności wykreowania odpowiedniego środowiska współpracy. Władze regionalne odgrywają istotną rolę w tworzeniu odpowiedniego środowiska współpracy z lokalnymi samorządami, które powinny ze sobą współpracować, a nie konkurować.

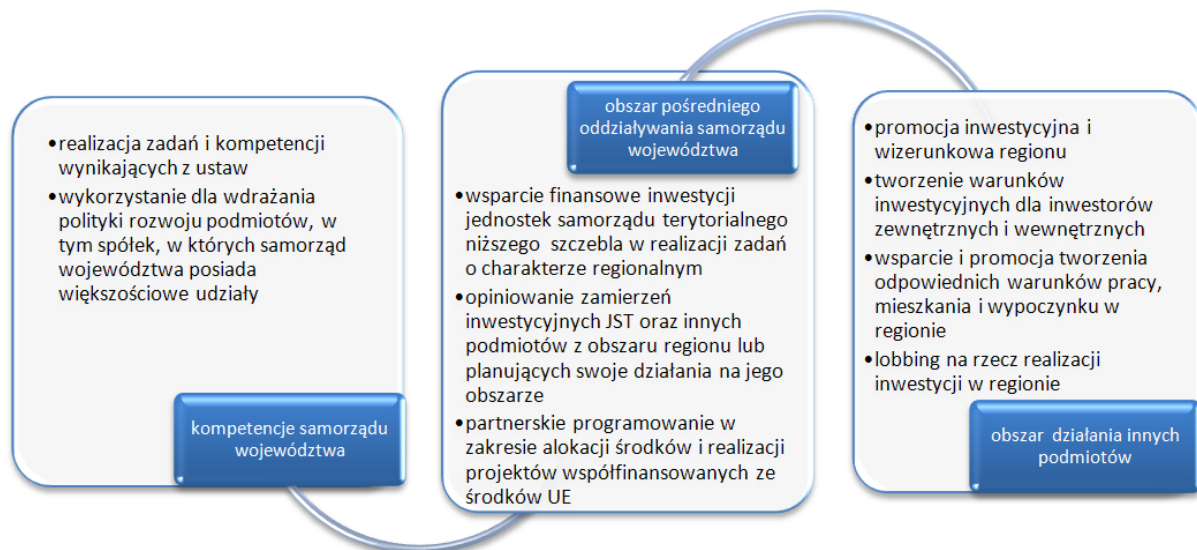
Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Strategii jest Samorząd Województwa Śląskiego. Jednakże mając na uwadze, że wyznaczone cele i kierunki działań często wykraczają poza możliwości jego bezpośredniego oddziaływania, warunkiem osiągnięcia tych celów jest zgodne współdziałanie wielu różnych podmiotów, wśród których należy wymienić w szczególności: jednostki lokalnego samorządu terytorialnego, administrację rządową, w szczególności Wojewodę Śląskiego, organizacje pozarządowe, przedstawicieli świata kultury, nauki, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, środowiska gospodarcze, samorzady zawodowe, partnerów współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

Strategia realizowana jest z jednej strony poprzez zadania pozostające we właściwości Samorządu Województwa, a z drugiej przez zadania, na które Samorząd może wpływać pośrednio lub jedynie próbować oddziaływać, np. poprzez kształtowanie opinii, popieranie inicjatyw innych podmiotów realizujących zadania będące w ich gestii, a mających znaczenie dla rozwoju regionu oraz podejmowanie działań mających na celu promowanie i kreowanie postaw prorozwojowych.

Współpraca z partnerami na różnych szczeblach procesu zarządzania rozwojem polega na określaniu i realizacji przedsięwzięć i projektów w głównej mierze o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i ponadlokalnym, a ukierunkowanych na osiąganie celów rozwojowych regionu określonych w Strategii, wsparciu potencjałów lub przełamywaniu barier rozwojowych w odniesieniu do obszarów o pewnej specyfice np. obszarów metropolitalnych i aglomeracji oraz ich bezpośredniego otoczenia funkcjonalnego czy też obszarów strategicznej interwencji.

Niezwykle istotnym elementem realizacji Strategii jest współpraca ponadregionalna, zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Współpraca Samorządu Województwa Śląskiego z regionami w Polsce w szczególności z województwem małopolskim (w tym w ramach realizacji *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020*), łódzkim, opolskim, świętokrzyskim oraz regionami partnerskimi w Europie, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy transgranicznej, kształtowana jest przede wszystkim w oparciu o budowanie powiązań sieciowych w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej oraz partnerstw na rzecz gospodarki i rozwoju społecznego.

Rysunek 2. Obszary działania w zakresie wdrażania Strategii.

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice, lipiec 2013 r.*

Sukces wdrażania Strategii wymaga przede wszystkim otwartości, konsensusu i szerokiego partnerstwa w wymiarze lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym. Miejscem wymiany doświadczeń w zakresie rozwoju regionalnego, jego planowania i monitorowania na poziomie regionalnym zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, jest Regionalne Forum Terytorialne (RFT). Funkcjonuje ono w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego od grudnia

2011 r. i ma na celu z jednej strony stworzenie możliwości prowadzenia szerokiej debaty o procesach rozwoju regionu, a z drugiej zacieśnianie współpracy między kluczowymi aktorami regionalnymi.

Ponadto na poziomie operacyjnym w ramach struktury Urzędu Marszałkowskiego działa Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii, w którego skład wchodzi: reprezentant Zarządu Województwa, przedstawiciele merytorycznych wydziałów Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Urzędu. W zależności od realizowanych zadań, do udziału w pracach Zespołu zapraszani mogą być niezależni eksperci oraz przedstawiciele subregionów województwa, reprezentanci organizacji zrzeszających jednostki samorządowe województwa (gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu). Na etapie określania projektów do programów branżowych i dziedzicznych prace w ramach Zespołu ds. Wdrażania i Monitoringu mogą być prowadzone w zależności od potrzeb w podgrupach tematycznych.

Zadania oraz zasady działania Zespołu określa Zarząd Województwa Śląskiego. Zespół jest odpowiedzialny m.in. za następujące zadania:

- weryfikację systemu wdrażania i monitoringu oraz kategorii wskaźników *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*,
- udział w pracach projektowych nad stworzeniem metodologii monitoringu *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*,
- udział w opracowywaniu i aktualizowaniu *Strategii Rozwoju Województwa* oraz innych dokumentów strategicznych zgodnie z odrębnymi decyzjami,
- przedstawianie propozycji w zakresie opracowania dokumentów strategicznych o znaczeniu regionalnym,
- przekazywanie informacji i koordynacja poprzez Członków Zespołu zadań, realizowanych przez Wydziały i instytucje reprezentowane przez tych Członków, z zakresu monitorowania realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*,
- analizę i rekomendowanie raportów z przebiegu realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*,
- dostarczanie syntetycznych informacji o procesach i uwarunkowaniach realizacyjnych *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* dla Zarządu Województwa Śląskiego,
- prowadzenie nadzoru nad prawidłowością realizacji *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* i rekomendowanie Zarządowi Województwa ewentualnych zmian z zakresu wdrażania tego dokumentu,
- udział w opiniowaniu opracowań o charakterze strategicznym szczebla krajowego,
- współpracę z przedstawicielami samorządu lokalnego: z przedstawicielami środowisk gospodarczych, naukowych, kultury i organizacji pozarządowych.

Zarząd Województwa dla realizacji Strategii i podejmowania inicjatyw rozwojowych może również powoływać inne zespoły i komitety o charakterze doradczo-opiniotwórczym lub badawczym, w skład których wchodzi partnerzy społeczni i gospodarczy oraz przedstawiciele nauki, kultury.

W procesie wdrażania Strategii istotną rolę pełni referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego (RCAS) w Wydziale Rozwoju Regionalnego, który docelowo ma wypracować i wdrożyć model monitorowania zjawisk rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego w

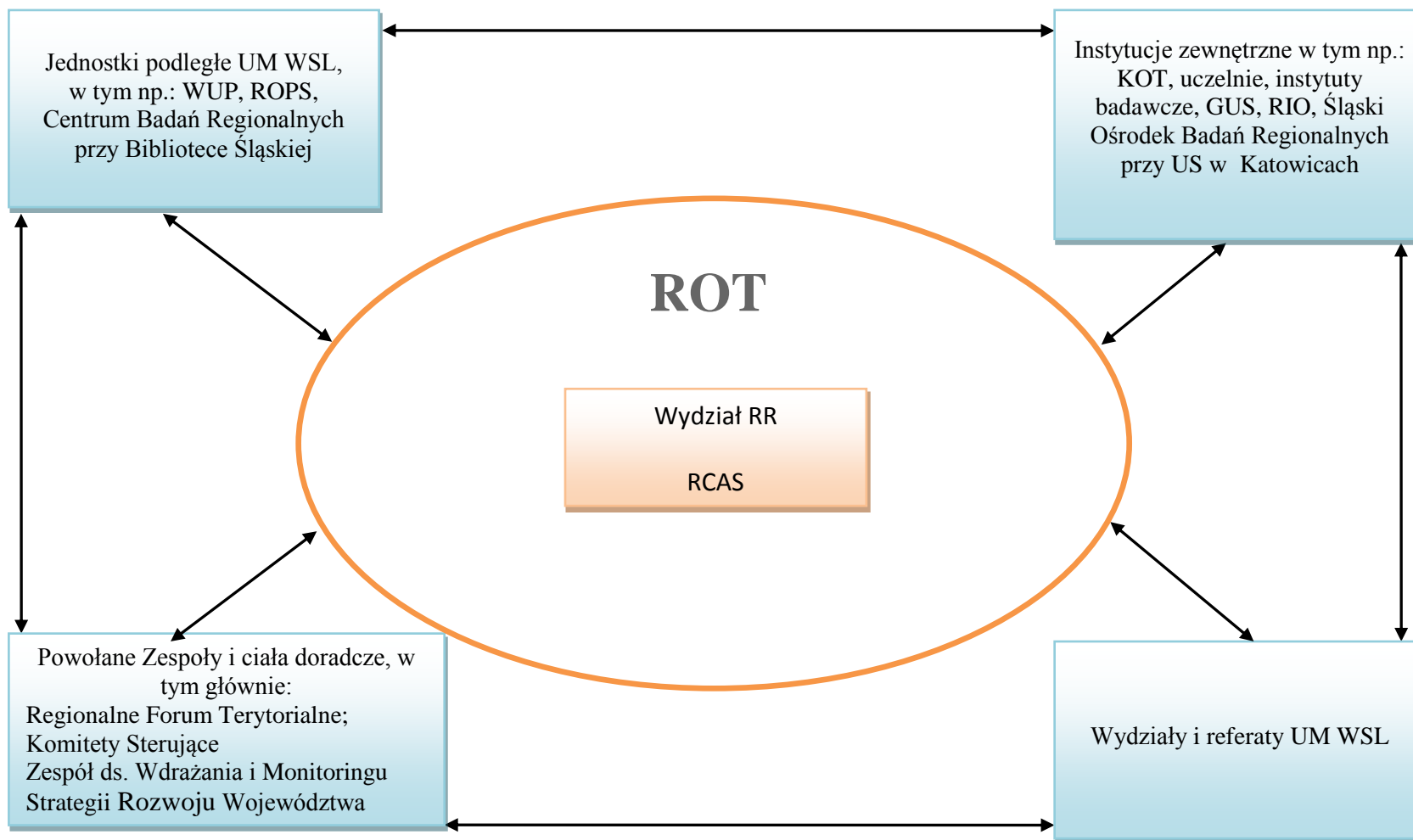
województwie. Model ten ma służyć skutecznemu prowadzeniu polityki rozwoju regionu, dostarczając informacji istotnych z punktu widzenia procesu decyzyjnego.

RCAS pełni funkcję Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT), które zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest obligatoryjnym elementem systemu monitorowania rozwoju zarówno na szczeblu regionalnym (ROT) jak i krajowym (KOT – Krajowe Obserwatorium Terytorialne).

W ramach ROT, tworzącym silne powiązania sieciowe, odbywa się organizacyjnie uzgodniona współpraca na poziomie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (UM WSL) pomiędzy RCAS, a odpowiednimi referatami wydziałów odpowiedzialnych za programowanie, wdrażanie, monitoring i ewaluację programów finansowanych ze środków EFRR, EFS i EFRROW (tj.: Wydział Rozwoju Regionalnego - RR, Wydział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – FR, Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego - FS, Wydział Terenów Wiejskich - TW), oraz jednostkami organizacyjnymi UM WSL, m.in. Wojewódzkim Urzędem Pracy, czy Śląskim Centrum Przedsiębiorczości. Współpraca ta powinna obejmować m.in. udostępnianie RCAS posiadanych danych i informacji: m.in. o wynikach prowadzonych ewaluacji efektywności wdrażania programów operacyjnych, prowadzonych badaniach pod kątem przyszłej polityki spójności i potrzebach badawczych. W efekcie, RCAS, na podstawie przekazanych informacji, dokonuje agregacji danych oraz przeprowadza niezbędne analizy, których wyniki mogą być upubliczniane.

Ponadto elementem koordynacji zadań realizowanych na poziomie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w tym głównie przez komórki zajmujące się przeprowadzaniem badań i analiz finansowanych z Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego będzie funkcjonowanie uzgodnionego Ramowego planu tematycznego oraz Zintegrowanego Planu badań.

Rysunek 3. Regionalne Obserwatorium Terytorialne (ROT) w województwie śląskim.

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród kluczowych zadań ROT, którego funkcję pełni RCAS, są procesy:

- Proces planowania, prowadzony i koordynowany przez RCAS. Proces obejmuje opracowanie i aktualizację *Strategii Rozwoju Województwa* (SRW) oraz innych dokumentów strategicznych przy współudziale jednostek (wydziałów) zgodnie z podziałem zadań pomiędzy RCAS a wydziałami merytorycznymi.
Z uwagi na zakres zadań należących do poszczególnych wydziałów UM WSL należy mówić o zaangażowaniu merytorycznym wydziałów i jednostek samorządu województwa, które w głównej mierze uczestniczą w procesie aktualizacji SRW. Każdy z wydziałów na poziomie procesu aktualizacji SRW odpowiedzialny jest za współudział w określeniu:
  - potencjałów rozwojowych województwa z uwzględnieniem różnych cech, uwarunkowań wynikających z analizy występujących typów obszarów, ich poziomu rozwoju i powiązań funkcjonalnych (zarówno w warstwie diagnostycznej, jak i strategicznej),
  - obszarów strategicznej interwencji, zarówno tematycznych, jak i geograficznych, w tym określenie obszarów problemowych (na bazie doświadczeń z okresów programowania 2004 - 2006, 2007 - 2013),
  - celów w ujęciu terytorialnym, a w konsekwencji określenie takich priorytetów wsparcia, które uwzględniają zróżnicowane potrzeby różnych rodzajów terytoriów, np. obszarów wiejskich i miejskich,
  - systemu realizacji (instytucje, system wskaźników), na podstawie danych jakie każdy z wydziałów lub jednostek ma w swoich zasobach (np. w ramach istniejących baz/obserwatoriów).
- Proces monitoringu *Strategii Rozwoju Województwa*, prowadzony i koordynowany przez RCAS. Prace polegają na koordynacji przepływu informacji pomiędzy wydziałami w zakresie danych niezbędnych do wyliczenia wskaźników określonych w SRW. Jednocześnie wydziały (a w ramach ich struktur obserwatoria) prowadzą niezależne analizy, ekspertyzy, zakupują lub agregują specyficzne dane z punktu widzenia własnych potrzeb.
- Proces wsparcia programowania rozwoju, na poziomie tworzenia regionalnego programu operacyjnego koordynowany obecnie przez Wydział RR we współpracy z Wydziałem FS i Wydziałem FR. Referatowi RCAS podlega weryfikacja zgodności RPO z istniejącą SRW na poziomie celów lub priorytetów oraz systemu wskaźników oraz udział w procesie planowania.

Na szczeblu regionalnym *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego* to punkt wyjścia do opracowania strategii i programów dziedzinowych i branżowych, które stanowią rozwinięcie celów i kierunków działań Strategii i w rezultacie kluczowy element jej systemu wdrażania.

W ramach prac nad *Planem wdrażania Strategii* dokonano przeglądu obowiązujących na szczeblu regionalnym dokumentów strategicznych w zakresie ich zgodności z celami *Strategii Rozwoju*

Województwa oraz zweryfikowano aktualność ich zapisów. W załączniku zamieszczono listę dokumentów regionalnych z wyszczególnieniem celów Strategii, które są przez nie realizowane, jak również określeniem okresu ich obowiązywania. Wskazano również podstawy prawne ich opracowania, w celu zweryfikowania formy w jakiej dokument powinien zostać przyjęty.

Oprócz dokumentów istniejących, zakłada się opracowanie dokumentów strategicznych z zakresu m.in.: przedsiębiorczości i gospodarki, problemów demograficznych, dokumentu implementacyjnego w zakresie strategii transportu, rozwoju obszarów wiejskich województwa śląskiego, wsparcia i kształtowania rozwoju obszaru metropolitalnego i polityki rozwoju miast, rewitalizacji obszarów zdegradowanych, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i polityki energetycznej województwa, rozwoju turystyki, efektywności energetycznej, rozwoju kultury, społeczeństwa informacyjnego i systemu ochrony zdrowia.

W związku z zapisami Strategii dotyczącymi podejścia terytorialnego oraz zmienionymi celami i kierunkami, a także potrzebą delimitacji niektórych obszarów strategicznej interwencji, przystąpiono do procedury planistycznej w zakresie dostosowania i zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Ponadto dla poszczególnych obszarów województwa, w tym dla obszarów strategicznej interwencji zakłada się opracowanie odrębnych dokumentów planistycznych, pozwalających na pełną inwentaryzację tych obszarów i określenie działań specyficznych dedykowanych dla nich, takich jak strategię rozwoju subregionów województwa śląskiego, które są kluczowymi dokumentami wyznaczającym ramy dla programowania *Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych* w perspektywie finansowej 2014-2020. Strategie te zgodne z celami SRW powinny uszczegóławiać zapisy strategiczne na poziomie subregionów województwa. Jednocześnie monitoring tych strategii powinien stanowić element umożliwiający wyliczenie wskaźników na poziomie SRW.

W celu możliwie efektywnego wdrażania *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* powinno nastąpić również monitorowanie nakładów finansowych poniesionych na rzecz realizacji Strategii. Proces zbierania informacji dotyczący wielkości wydatków na poszczególne realizowane zadania powinien być cały czas dopracowywany i uzgadniany z Wydziałami, tak aby uzyskiwać w miarę możliwości jak najbardziej całościową informację odnośnie zrealizowanych z budżetu celów Strategii. Corocznie przeprowadzane ankiety monitoringowe będą stanowić wkład do Raportu monitoringowego opracowywanego co dwa lata. Ma to umożliwić planowanie, realizację i monitoring zadań wynikających ze Strategii na jednolitych zasadach.

Kontynuowane będą także działania zmierzające do osiągnięcia jak najbardziej sprawnej i efektywnie funkcjonującej administracji publicznej w regionie, co ma szczególnie istotne znaczenie w kontekście absorpcji środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania działań rozwojowych (głównie środki z funduszy Unii Europejskiej). Działania te będą obejmować doskonalenie kadr, wprowadzenie przejrzystych zasad działania administracji, szerokie wykorzystanie technologii ICT, poprawę jakości systemów zarządzania publicznego, dostosowania organizacyjne struktur administracji Samorządu Województwa Śląskiego umożliwiające przyporządkowanie konkretnym wydziałom lub jednostkom organizacyjnym Urzędu roli wiodącej w zakresie realizacji poszczególnych wskazanych w dokumencie kierunków działań.

2. Partnerzy realizacji Strategii

Jedną z podstawowych zasad przygotowania i wdrażania Strategii jest zasada partnerstwa. Realizacja *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* dla swej skuteczności wymaga uspołecznienia na każdym etapie. Oznacza to, że w realizację Strategii powinna być zaangażowana jak najszersza grupa partnerów społeczno-gospodarczych i samorządowych województwa śląskiego.

Tabela 1: Partnerzy realizacji Strategii.

Obszar priorytetowy	Partnerzy realizacji Strategii
A. Nowoczesna gospodarka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, ▪ wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ▪ administracja rządowa, ▪ Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, ▪ Rada ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, ▪ przedsiębiorcy, organizacje przedsiębiorców, ▪ organizacje związków zawodowych, ▪ ośrodki przedsiębiorczości, ▪ IOB, ▪ Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, ▪ koncerny globalne, ▪ NGO, LGD, ▪ jednostki B+R, sektor nauki, w tym uczelnie/szkoły wyższe, ▪ podmioty uczestniczące w Regionalnej Platformie i Obserwatorium Innowacji, ▪ Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego, ▪ przedsiębiorstwa energetyczne, ▪ podmioty kultury i turystyki, ▪ podmioty ekonomii społecznej, ▪ urzędy statystyczne, ▪ RIG, GAPP, FG, strefy ekonomiczne, ▪ agencje rolnicze, ▪ EUWT TRITIA.
B. Szanse rozwojowe mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, ▪ Wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ▪ administracja rządowa, ▪ Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, ▪ Narodowy Fundusz Zdrowia, placówki ochrony zdrowia, instytucje ubezpieczeniowe, ▪ NGO, LGD, ▪ spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, ▪ jednostki B+R, uczelnie wyższe, w szczególności medyczne, ▪ podmioty edukacji, ▪ instytucje oświatowe (w tym kuratorium oświaty i okręgowa komisja egzaminacyjna), ▪ instytucje kultury i sportu,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ media, ▪ instytucje polityki społecznej, ▪ instytucje rynku pracy, ▪ przedsiębiorcy, ▪ IOB, ▪ izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, ▪ organizacje związków zawodowych, ▪ Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, ▪ kościoły i związki wyznaniowe, ▪ służby ratownicze i porządkowe, ▪ Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, ▪ Komenda Wojewódzka Policji, ▪ Komenda Wojewódzkiej Straży Pożarnej, ▪ WUP, ▪ ROPS, ▪ Śląskie Forum Organizacji Pozarządowych KAFOS, ▪ Wojewódzka Rada Zatrudnienia, ▪ Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, ▪ Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego, ▪ EUWT TRITIA.
C. Przestrzeń	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, ▪ Wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ▪ administracja rządowa, ▪ Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, ▪ media, ▪ instytucje ochrony środowiska, instytucje ochrony przyrody, ▪ NGO, ▪ przedsiębiorcy, ▪ IOB, ▪ podmioty edukacji, ▪ państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”, parki krajobrazowe i narodowe, ▪ zarządcy infrastruktury technicznej, organizatorzy transportu, ▪ GDDKiA, ▪ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, ▪ KZK GOP, ▪ przedsiębiorstwa kolejowe, ▪ GTL S.A., ▪ uczelnie wyższe, ▪ instytucje kultury, ▪ placówki ochrony zdrowia (w tym wysokospecjalistyczne), ▪ przedstawicielstwa organizacji międzynarodowych, koncerny mające główną siedzibę w województwie, ▪ LGD, ▪ spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, ▪ TBS, ▪ GZM,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Śląski Związek Gmin i Powiatów, ▪ WFOŚiGW w Katowicach, ▪ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, ▪ Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, ▪ Regionalny Konserwator Przyrody, ▪ organizacje ekologiczne, ▪ Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, ▪ Górnos Śląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów, ▪ SARP, ▪ Wojewódzka Komisja Urbanistyczno Architektoniczna, ▪ EUWT TRITIA.
D. Relacje z otoczeniem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, ▪ Wydziały Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, ▪ administracja rządowa, ▪ Zespół ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, ▪ NGO, ▪ placówki edukacyjne, w tym uczelnie wyższe, instytucje nauki, ▪ instytucje kultury, Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego ▪ przedsiębiorcy, ▪ IOB, ▪ koncerny globalne, ▪ euroregiony, EUWT TRITIA, ▪ instytucje ochrony środowiska, instytucje ochrony przyrody, ▪ jednostki B+R, ▪ instytucje turystyczne, organizacje turystyczne, ▪ Śląska Organizacja Turystyczna, ▪ media, ▪ „ambasadorzy regionu”, ▪ przedsiębiorstwa sektora energetyki, ▪ zarządcy infrastruktury technicznej, ▪ organizatorzy transportu, ▪ GTL S.A., ▪ zarządcy lotnisk lokalnych, ▪ GDDKiA, ▪ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, ▪ przedsiębiorstwa kolejowe.

Źródło: Opracowanie własne.

3. Przegląd dokumentów regionalnych

Wdrażanie Strategii zapewniają strategie branżowe, programy rozwoju, regionalny program operacyjny, program służący realizacji umowy partnerstwa i kontrakt terytorialny. Tak ustalony układ hierarchiczny dokumentów strategicznych w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wymusza konieczność uporządkowania wspomnianych dokumentów również na poziomie województwa. Zapewni to większą operacyjność wdrażania tego dokumentu, dzięki zapisanym w nich projektom oraz źródłom finansowania. W obszarach, w których dotychczas opracowane były wojewódzkie strategie branżowe dopuszcza się ich aktualizację i utrzymanie dotychczasowego statutu na poziomie strategii. Właściwa koordynacja i zgodność strategii branżowych, programów, studiów, koncepcji i polityk ze SRW oraz RPO zapewni skuteczne ich wdrażanie w poszczególnych obszarach priorytetowych oraz skoordynuje działania i strumienie finansowe na konkretnych wiązkach celów.

Nadzór nad zgodnością nowo opracowywanych dokumentów strategicznych (strategii, planu, programu, studium, koncepcji, polityki o charakterze wojewódzkim) ze Strategią Rozwoju Województwa, zapewnia referat RCAS w Wydziale RR. W tym celu wdrożone zostanie odpowiednie zarządzenie Marszałka Województwa.¹

Na podstawie wspomnianego wyżej Zarządzenia komórki organizacyjne Urzędu zobowiązane będą do informowania Wydziału Rozwoju Regionalnego - referatu Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego o:

- zamiarze przystąpienia przez Wydziały Urzędu do opracowywania w/w dokumentów o charakterze wojewódzkim,
- o projekcie w/w dokumentów,
- przyjęciu w/w dokumentów przez Zarząd Województwa bądź uchwaleniu przez Sejmik Województwa

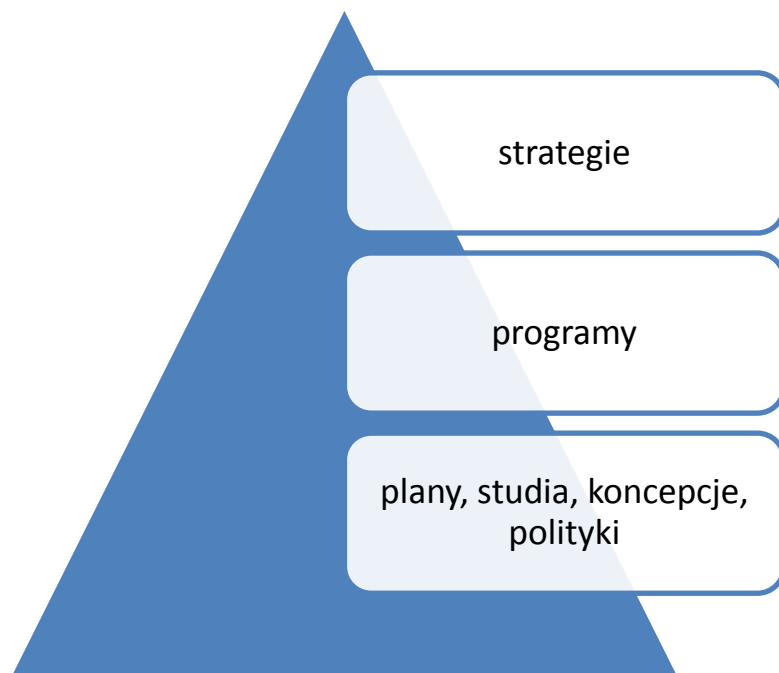
Ponadto przed przystąpieniem do opracowania dokumentu oraz przed przyjęciem przez Zarząd Województwa projektu każdego z dokumentów, odpowiedni Wydział zobowiązany jest do uzyskania opinii Wydziału Rozwoju Regionalnego referatu Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego w zakresie zgodności projektu dokumentu ze Strategią Rozwoju Województwa.

Na podstawie tak przesłanych informacji sporządzany jest wykaz regionalnych dokumentów strategicznych, co umożliwi zachowanie spójnego systemu planowania strategicznego na poziomie samorządu województwa.

---

¹ Dotychczas obowiązywało Zarządzenie Nr 00016/2009 Marszałka Województwa Śląskiego z dnia 23.01.2009 roku.

Rysunek 4: Hierarchiczny układ dokumentów strategicznych.

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.jedn. Dz.U.2014.1649) oraz ustawą z dnia 5 czerwca 1998 o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 596, z późn. zm.):

STRATEGIA – dokument określający podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju odnoszące się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego, w tym obszarów funkcjonalnych.

Strategia rozwoju określa w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym, z uwzględnieniem stanu środowiska oraz różnicowań przestrzennych i terytorialnych;
- 2) prognozę trendów rozwojowych w okresie objętym strategią;
- 3) określenie celów rozwoju, w tym kierunków interwencji, w zakresie objętym strategią wraz z pożądanymi wskaźnikami realizacji, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych lub terytorialnych;
- 4) systemy realizacji i ramy finansowe.

Strategia zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju jest przyjmowana uchwałą sejmiku województwa.

PROGRAMY – są dokumentami o charakterze operacyjno-wdrożeniowym ustanawianymi w celu realizacji strategii rozwoju, określającymi działania przewidziane do realizacji zgodnie z ustalonym systemem finansowania i realizacji, stanowiącym element programu.

– programy operacyjne – dokumenty, o których mowa w art. 37 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, realizujące cele zawarte w narodowej strategii spójności i strategiach rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju; programami operacyjnymi są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne;

– programy rozwoju - dokumenty realizujące cele zawarte w strategiach rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, oraz programy wieloletnie, o których mowa w przepisach o finansach publicznych.²

Program obejmuje okres niewykraczający poza okres obowiązywania strategii rozwoju.

Program określa w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym oraz wyniki raportu ewaluacyjnego
- 2) cel główny i cele szczegółowe w nawiązaniu do średniookresowej strategii rozwoju kraju, narodowej strategii spójności lub strategii rozwoju, wraz z określonymi wskaźnikami;
- 3) priorytety oraz kierunki interwencji w zakresie terytorialnym, w tym w ujęciu wojewódzkim;
- 4) sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych;
- 5) plan finansowy, w tym:
  - a) źródła finansowania realizacji programu,
  - b) kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety,
  - c) informację o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów,
- 6) podstawowe założenia systemu realizacji.

Program rozwoju zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, opracowany przez właściwy zarząd województwa, jest przyjmowany przez zarząd województwa w drodze uchwały.

---

² USTAWA z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2014.1649 j.t.) art.15 pkt 4

STUDIA, KONCEPCJE, POLITYKI – pozostałe opracowania o charakterze koncepcyjnym, które realizują cele zapisane w strategiach i programach.

Obecnie polityka regionalna w województwie śląskim prowadzona jest w oparciu o *Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* i inne strategie, którymi są.:

- Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020
- Strategia rozwoju kultury w województwie śląskim na lata 2006-2020
- Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020
- Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015
- Strategia współpracy systemowej Regionów tworzących Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o. do roku 2020
- Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020
- Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego.

oraz pozostałe dokumenty strategiczne, w tym Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 współfinansowany ze środków UE.

Dokumentem operacyjno-wdrożeniowym do Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, stanowiącym uzupełnienie pakietu strategii branżowych jest Strategia rozwoju turystyki w województwie śląskim na lata 2004-2013 (dokument ten wymaga jednak aktualizacji).

W pierwszym etapie prac analitycznych i planistycznych na szczeblu wojewódzkim zakłada się opracowanie dokumentów strategicznych w zakresie:

- przedsiębiorczości i gospodarki,
- problemów demograficznych,
- dokumentu implementacyjnego w zakresie strategii transportu,
- gospodarowania zasobami wodnymi,
- wsparcia i kształtowania rozwoju obszaru metropolitalnego i polityki rozwoju miast,
- rewitalizacji obszarów zdegradowanych,

- wykorzystania odnawialnych źródeł energii i polityki energetycznej województwa,
- efektywności energetycznej,
- rozwoju kultury,
- systemu ochrony zdrowia,
- rynku pracy.

Obecnie referat Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego (RCAS) prowadzi prace nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich do roku 2030. Ponadto przystąpiono do działań z zakresu zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego oraz wdrażania zapisów Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020.

Dodatkowo na podstawie analizy aktualności Strategii i programów branżowych stwierdzono konieczność aktualizacji i opracowania dokumentów w zakresie:

- opieki nad zabytkami,
- ochrony powietrza,
- społeczeństwa informacyjnego,
- rozwoju turystyki,
- ochrony środowiska przed hałasem,
- kierunków restrukturyzacji samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wspierania rozwoju sieci lotnisk lokalnych.

Wydziały merytoryczne, w porozumieniu z RCAS, powinny podjąć kroki zmierzające do przygotowania odpowiednich dokumentów strategicznych, planistycznych lub koncepcyjnych w ww. zakresie.

Określa się generalne zasady służące klasyfikacji przygotowywanych nowych dokumentów strategicznych:

TYP DOKUMENTU	KLASYFIKACJA
STRATEGIE	– dokumenty wynikające z ustaw – określone jako Strategia
	– dokumenty określone w Strategii Województwa Śląskiego
	– dokumenty będące odpowiednikami dokumentów szczebla krajowego
PROGRAMY	– dokumenty wynikające z ustaw – określone jako Program
	– dokumenty określone w Strategii Województwa Śląskiego
	– dokumenty będące odpowiednikami dokumentów szczebla krajowego
KONCEPCJE, POLITYKI	– inne dokumenty o charakterze generalnym będące podstawą opracowania strategii lub programów

Źródło: Opracowanie własne

Zarząd Województwa na wniosek komórki przygotowującej dany dokument po zaopiniowaniu przez Wydział RR – referat RCAS może zdecydować o odmiennej klasyfikacji konkretnego dokumentu.

4. Instrumenty finansowe

Skuteczność wdrażania Strategii w dużej mierze zależy od możliwości finansowania działań z niej wynikających. Jednym z warunków powodzenia Strategii jest maksymalne wykorzystanie środków pochodzących z RPO WSL 2014-2020. Istotnym instrumentem realizacji polityki rozwoju województwa jest Kontrakt terytorialny, który służy uzgodnieniu przez rząd i samorząd województwa najważniejszych przedsięwzięć podejmowanych i finansowanych w ramach polityki rozwoju regionalnego, których realizacja jest kluczowa z punktu widzenia polityki regionalnej prowadzonej przez rząd, jak i polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Do głównych źródeł finansowania działań wynikających ze *Strategii Rozwoju Województwa* należą m.in.:

- środki własne jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego;
- środki pochodzące z budżetu państwa;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich);
- inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych (m.in. Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego);
- fundusze pochodzące z międzynarodowych instytucji takich, jak np. Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy;
- fundusze innych uczestników procesu wdrażania Strategii, w tym sektora prywatnego.

Wielopoziomowy system planowania i realizacji polityki rozwoju wprowadzany zarówno na szczeblu krajowym jak i regionalnym powoduje, że istnieje znaczna grupa podmiotów publicznych, których środki mogą być wykorzystywane dla realizacji celów polityki rozwoju województwa śląskiego w sposób bezpośredni lub pośredni.

Wyzwaniem w zakresie finansowania projektów o charakterze rozwojowym jest wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego, będącego rozwiązaniem wspieranym przez Unię Europejską. Użycie tego instrumentu może przyczynić się w szczególności do:

- ułatwiania realizacji projektów leżących w interesie publicznym, w szczególności dotyczących infrastruktury i usług publicznych,
- podziału ryzyka finansowego i zmniejszania kosztów infrastruktury.

Realizacja celów *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* jest możliwa również przy zastosowaniu odpowiednich instrumentów o charakterze zarówno finansowym jaki i organizacyjnym. Propozycjami takich instrumentów mogą być³:

1. Fundusz rewitalizacyjny;
2. Grupy zakupowe;
3. Fundacje szpitalne;
4. Rozwój lotnisk;
5. Loteria charytatywna;
6. Loteria na rzecz – edukacji, kultury, zdrowia itd. – województwa śląskiego;
7. Mecenat kultury województwa śląskiego;
8. Fundusz edukacyjny.

Fundusz Rewitalizacyjny – instrument finansowy

Ważnymi kierunkami rozwoju województwa są działania związane z rewitalizacją terenów zdegradowanych. Województwo ze względu na swój przemysłowy charakter i zaniedbania w przeszłości charakteryzuje się jednym z największych w kraju odsetkiem gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji. Dlatego w ramach instrumentów wdrożeniowych proponuje się utworzenie Funduszu Rewitalizacyjnego. W tym celu można wykorzystać potencjał organizacyjny i finansowy już istniejących podmiotów działających na rynku województwa, które posiadają odpowiednią wiedzę, doświadczenie i środki, aby taki projekt zrealizować.

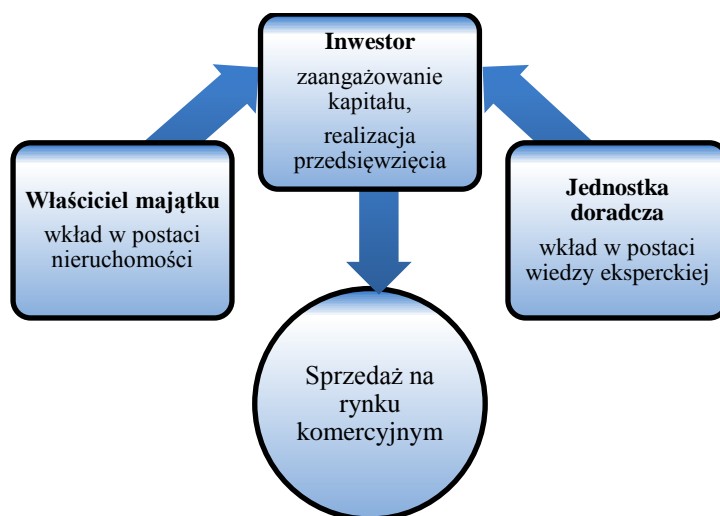
W ramach funduszu byłaby możliwa realizacja projektu polegającego na rewitalizacji nieruchomości (grunt, budynek etc.). Wynikiem działań powinien być produkt, który zostanie zaoferowany na rynku komercyjnym. Przykładem przedsięwzięcia może być rekultywacja terenu przemysłowego i adaptacja pod działalność inwestycyjną, remont/modernizacja kamienicy celem sprzedaży prywatnemu właścicielowi. Podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji to:

- właściciel majątku (właściciel nieruchomości, który planuje przeprowadzić rewitalizację),
- jednostka doradcza (dysponująca odpowiednią wiedzą i doświadczeniem zarówno w zakresie opracowywania projektów rewitalizacyjnych jak również ich realizacji),
- inwestor (organizator działań rewitalizacyjnych).

---

³Zaproponowane instrumenty stanowią pierwszy krok w zakresie przygotowania pełnych koncepcji ich działania. Zapisy w niniejszym dokumencie nie są decyzją o ich uruchomieniu czy powołaniu. Decyzje takie mogą być podejmowane odrębnie przez odpowiednie organy na podstawie pełnych analiz w zakresie efektywności i możliwości prawnych ich wdrożenia.

Rysunek 5: Schemat realizacji przedsięwzięcia.

Źródło: Opracowanie własne.

Gotowy produkt w postaci przygotowanych terenów inwestycyjnych może być podstawą nawiązania współpracy międzynarodowej i zwiększenia BIZ w województwie. W trakcie promocji gotowych produktów można wziąć pod uwagę nawiązanie współpracy z innymi instytucjami działającymi w województwie, które mogą się przyczynić do znalezienia strategicznego inwestora, np. Urząd Marszałkowski, izby gospodarcze agencje rozwoju, etc.

Przychody ze sprzedaży produktu dzielone byłyby pomiędzy: właściciela majątku (wartość nieruchomości określona w umowie o współpracy), jednostkę doradczą (usługa doradcza) oraz inwestora (zwrot kosztów inwestycji oraz premia za ryzyko).

Grupa zakupowa – instrument organizacyjny

Wskazany instrument można zastosować m.in. w obszarze ochrony zdrowia. Grupa zakupowa jest to zrzeszenie podmiotów, które agregują swój popyt lub dokonują zakupu za pośrednictwem jednego przedsiębiorstwa, w celu osiągnięcia efektu skali, silniejszej pozycji w negocjacjach z dostawcami oraz uzyskania lepszych warunków handlowych. Funkcjonowanie grupy zakupowej oparte jest na mechanizmie uzyskiwania lepszych cen, przy większych wolumenach, gdyż wspólne zakupy dają możliwość wywierania mocniejszego wpływu na dostawców. Pojedyncze małe i średnie przedsiębiorstwa nie posiadają wystarczającej siły, żeby móc stać się bardziej konkurencyjnymi w stosunku do dużych korporacji, wykorzystujących efekt skali. Działanie grup zakupowych jest uzasadnione ekonomicznie, gdy po stronie sprzedaży funkcjonuje kilka lub kilkanaście dominujących podmiotów, natomiast po stronie zakupów istnieje duże rozdrobnienie.

Typowym przykładem jest rynek energii elektrycznej, gazu ziemnego, paliw, transportu kolejowego, usług kurierskich, usług telekomunikacyjnych stacjonarnych i GSM, materiałów biurowych, środków czystości, biletów lotniczych, środków do produkcji wyrobów farmaceutycznych, materiałów budowlanych.

Proponuje się, aby w ramach działania szpitali, dla których organem założycielskim jest samorząd województwa, powołać wspólną grupę - jako osobny podmiot – odpowiedzialny za całościowe zakupy sprzętu oraz leków niezbędnych dla funkcjonowania szpitali.

Podmiot ten w większości składałby się z wydelegowanych z dotychczasowych placówek pracowników związanych z realizacją zamówień publicznych. Zapewniłoby to pewną standaryzację dokonywanych zakupów oraz oszczędności związane z efektem skali zakupów. Ponadto korzyścią funkcjonowania tego typu podmiotu byłoby:

- zwiększenie przewagi negocjacyjnej,
- obniżenie kosztów jednostkowych,
- uzyskanie lepszych poza-finansowych warunków realizacji umowy,
- obniżenie kosztów realizacji przetargów.

Fundacje szpitalne – instrument organizacyjny

Dla wsparcia działań dotyczących opieki zdrowotnej możliwe jest powoływanie fundacji. Jest to organizacja pozarządowa posiadająca kapitał przeznaczony na określony cel. Fundacja zakładana jest dla celów społecznie i gospodarczo użytecznych, do których należy między innymi: ochrona zdrowia ludności, rozwój gospodarki i nauki, szerzenie oświaty i wychowanie młodego pokolenia, łatwiejszy dostęp oraz promowanie kultury i sztuki, opieka i pomoc społeczna nad osobami, które takiej pomocy potrzebują, ochrona środowiska naturalnego oraz opieka nad zabytkami kultury.

Założyć fundację może dowolna osoba fizyczna lub prawna, która ustala statut fundacji, określa funkcjonowanie i uprawnienia zarządu fundacji. Fundacja nie może istnieć bez majątku, który fundator przeznacza na określony w statucie cel, przy czym fundator zobowiązany jest określić kwotę przeznaczoną na fundację np. w akcie fundacyjnym (jest to oświadczenie woli mówiące o ustanowieniu fundacji). Składnikiem majątkowym może być zarówno gotówka jak i papiery wartościowe czy nieruchomości. Fundacja może prowadzić działalność gospodarczą, a uzyskane zyski przeznacza na swoją działalność statutową. W fundacji pracują osoby, które starają się osiągnąć wspólny cel założony w statucie, ustalony przez fundatora.

Utworzenie jednej wspólnej dla wszystkich szpitali fundacji (w tym scalenie już funkcjonujących fundacji) pozwoliłoby na racjonalne zarządzanie kosztami operacyjnymi związanymi z działaniem fundacji oraz zapewniłoby realizację statutowych działań. W każdym szpitalu znalazłaby się stosowna informacja o działaniu fundacji, ewentualnie jej punkt kontaktowy.

Funkcjonowanie fundacji wiązać będzie się zarówno z nakładami finansowymi jak i organizacyjnymi. Te pierwsze będą stały zarówno po stronie szpitala jak i samorządu województwa, i będą związane z zainicjowaniem fundacji. Bieżąca działalność fundacji będzie uwarunkowana wpływami ze strony darczyńców (cegiełki na rzecz szpitali, akcje promocyjne) – zarówno zinstytucjonalizowanych jak i prywatnych (pacjentów).

Rozwój lotnisk – instrument finansowy

W ustawie prawo lotnicze zawarta została możliwość współfinansowania rozwoju lotnisk. Możliwość pozyskania środków tą drogą wiąże się z koniecznością zagwarantowania puli środków także w budżecie JST. Celem skorzystania z instrumentu należałoby podjąć rozmowy z Ministrem właściwym ds. transportu odnośnie zagwarantowania środków finansowych z budżetu Państwa dla Urzędu Lotnictwa Cywilnego z przeznaczeniem na pomoc zarządzającemu lotniskiem zgodnie z art. 183 ustawy⁴ oraz przedstawicielami podmiotów zarządzających lotniskami lokalnymi z regionu dotyczące możliwości ich przekształcenia w lotniska użytku publicznego (np. o ograniczonej certyfikacji – łatwiejsze spełnienie wymogów). Aby wsparcie dla konkretnego lotniska było możliwe musi ono posiadać status lotniska użytku publicznego. Obecnie jedynie MPL „Katowice” w Pyrzowicach posiada taki status.

Korzyścią takiego instrumentu finansowego jest możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych za pośrednictwem Urzędu Lotnictwa Cywilnego na rozwój lotnisk lokalnych w regionie.

Loteria charytatywna – instrument organizacyjny

Loteria charytatywna to forma pozyskania środków finansowych podobna do zbiórki publicznej, ale dodatkowo dla jej uatrakcyjnienia zawiera element gry, losowania, a osoby biorące w nich udział (losujący) wygrywają symboliczne pod względem wartości nagrody. Organizator loterii charytatywnej nie uzyskuje z jej przeprowadzenia żadnego zysku, ponieważ całą sumę uzyskaną ze sprzedaży losów musi przeznaczyć na wsparcie społecznie użytecznego celu. W rzeczywistości dla uczestników takiej loterii motywem wzięcia w niej udziału nie jest szansa wygrania nagrody, lecz chęć wsparcia określonego przez organizatora celu lub inicjatywy. Zaletą takiego instrumentu finansowego jest możliwość pozyskania środków na konkretne inwestycje lub inicjatywy w województwie śląskim, edukacja mieszkańców w zakresie tematycznym loterii oraz promocja regionu.

Loteria charytatywna powinna być częścią szerszej kampanii promocyjno-edukacyjnej w regionie. Każdego roku powinien być wybrany temat przewodni akcji, któremu będą podporządkowane wszystkie działania: spotkania edukacyjne, festyny etc. W tym czasie odbiorcy nie tylko będą mogli poszerzyć swoją wiedzę o danym zagadnieniu, ale także przyczynić się do zebrania środków na wskazany na początku cel (społecznie użyteczny).

---

⁴ Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 933, z późn. zm.)

Art. 183. 1. Na wniosek jednostki samorządu terytorialnego, zawierający propozycję rekompensaty zarządzającemu lotniskiem nadwyżki kosztów nad przychodami lub przyznania innych świadczeń, Prezes Urzędu może zawrzeć z zarządzającym lotniskiem umowę w zakresie wykonywania przez niego obowiązku użyteczności publicznej, zapewniającego funkcjonowanie lotniska o stosunkowo niedużym ruchu lotniczym, lecz ważnym dla miasta lub regionu, z zachowaniem określonych wymagań w zakresie regularności i ciągłości ruchu lotniczego na tym lotnisku.

2. Podstawą zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1, jest uprzednie ustalenie w umowie zawartej pomiędzy Prezesem Urzędu i wnioskującą jednostką samorządu terytorialnego zasad współfinansowania zarządzającego lotniskiem użytku publicznego w związku z wykonywaniem przez niego obowiązku użyteczności publicznej, o którym mowa w ust. 1.

3. Dofinansowanie przez Prezesa Urzędu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, nie może przekraczać:

- 1) dofinansowania zarządzającego lotniskiem przez wnioskującą jednostkę samorządu terytorialnego;
- 2) łącznych kosztów eksploatacji lotniska, bez amortyzacji.

Loteria na rzecz (edukacji, kultury, zdrowia itd.) województwa śląskiego – instrument organizacyjny

W powiązaniu z Dniami Województwa Śląskiego organizowana mogłaby być loteria, której zyski byłyby przeznaczane na inwestycje w województwie śląskim (na uzgodniony wcześniej cel). Docelowo Loteria może się przekształcić w Loterię Regionalną (na wzór Loterii Karolinka, z której pozyskano środki na budowę WPKiW oraz „Spodka”). Loteria taka dałaby możliwość pozyskania środków na inwestycje w województwie śląskim jak również promocję regionu.

Działania organizacyjne wiązałyby się z podjęciem porozumienia z Totalizatorem Sportowym i prawdopodobnie zmiany ustawy o grach hazardowych (lub uzyskania zezwolenia). Obecnie monopol na przeprowadzenie tego typu gier ma państwo.

Mecenat kultury Województwa Śląskiego – instrument organizacyjny

Instrument ten związany jest z Dniami Województwa Śląskiego. Na tydzień przed rozpoczęciem Dni Województwa Śląskiego uruchamiana jest, na stronie internetowej województwa aukcja, której zwycięzcy przyznany zostanie oficjalny tytuł Mecenasa Kultury Województwa Śląskiego. Zwycięzca (osoba, firma, instytucja) będzie mógł posługiwać się tym tytułem przez 12 miesięcy (do kolejnej aukcji). Nazwa i logo zwycięzcy powinny być umieszczone na stronie Internetowej województwa. Dochód z aukcji zostanie przekazany jednostce/jednostkom kultury podległej Urzędowi Marszałkowskiemu, wskazanej przez Wydział Kultury (na uzgodniony cel). Umożliwi to pozyskanie dodatkowych środków dla instytucji kultury województwa śląskiego.

Fundusz edukacyjny – instrument finansowy

Fundusz, który może powstać na wzór Funduszu Strefowego (FS), który działa dla Specjalnych Stref Ekonomicznych. Celem Funduszu powinno być gromadzenie środków stanowiących wpływy z części podatków od dochodów osiąganych z działalności prowadzonej przez instytucje edukacji (oraz z działalności gospodarczej prowadzonej przez firmy prywatne zlokalizowane w ich obiektach) w regionie i przeznaczanie tych środków na rzecz remontów i inwestycji w infrastrukturę instytucji edukacji, które wypracowały te środki. Umożliwi to uzyskanie dodatkowych wpływów podatkowych z przeznaczeniem na cele edukacyjne.

5. System monitoringu i ewaluacji

Skuteczne wdrażanie *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* zapewnia system monitoringu i ewaluacji Strategii, mający stanowić element krajowego systemu monitoringu realizowanego na podstawie zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Odpowiednio przeprowadzony monitoring w postaci analizy wskaźników ilościowych i jakościowych w odniesieniu do celów strategicznych (wskaźniki rezultatu) i stopnia osiągnięcia wizji (wskaźniki oddziaływania) umożliwi sprawne zarządzanie rozwojem regionu. Analiza dokonujących się zmian prowadzona będzie na poziomie województwa, subregionów oraz powiatów w odniesieniu do wyznaczonych w Strategii kierunków rozwoju, obejmować będzie także ujęcie przestrzenne, uwzględniające terytorializację zjawisk w przestrzeni województwa. Dzięki sprawnie funkcjonującemu systemowi monitoringu i ewaluacji wdrażanie Strategii będzie procesem ciągłym i dynamicznym.

System monitoringu i ewaluacji funkcjonować powinien w oparciu o określone zasady:

1. Zasadę aktualizacji strategii – zebrany w procesie monitoringu materiał powinien posiadać wartość aplikacyjną, pozwalającą wykorzystać go z jednej strony do podjęcia decyzji o przeprowadzeniu aktualizacji Strategii, z drugiej zaś powinien stanowić materiał analityczny dla potrzeb tej aktualizacji.
2. Zasadę analizy otoczenia wdrażania strategii – ocena wpływu Strategii na sferę gospodarczą, społeczną i środowisko przyrodnicze w regionie wymaga także wnikliwej obserwacji otoczenia, warunkującego efektywność i skuteczność interwencji podejmowanych w ramach procesu wdrażania Strategii; dotyczy to w szczególności obserwacji zmian w otoczeniu prawnym, ekonomicznym, społecznym, technologicznym i środowiskowym.
3. Zasadę wdrażania – Strategia będzie wdrażana poprzez strategie i programy branżowe.
4. Zasadę analizy tendencji oraz stanów – analizie podlegać będą zjawiska w układzie statycznym oraz dynamicznym. Źródłem danych do oceny Strategii będą oficjalne statystyki publiczne oraz dane pochodzące z monitoringu programów realizowanych przez Samorząd Województwa Śląskiego. Zestawienie informacji z tych dwóch źródeł pozwoli dokonać oceny rzeczywistego wpływu aktywności Samorządu na sytuację w województwie. Dane w układzie statycznym będą nośnikiem informacji o rozmiarach obserwowanego zjawiska w danym roku, natomiast zestawienie powyższych danych w ciągu czasowe pozwoli na określenie ich zmienności w krótkim i średnim okresie.

Odpowiedzialność za monitoring i ewaluację wdrażania *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* spoczywa na Zarządzie Województwa Śląskiego.

System monitoringu

Do oceny realizacji Strategii został stworzony na poziomie województwa system monitoringu, którego strukturę instrumentalną w postaci analizy wskaźnikowej stanowią raporty monitoringowe. Raporty monitoringowe, opracowywane co dwa lata, przekazywane są do zaopiniowania Zespołowi ds. Wdrażania i Monitoringu Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, a następnie Zarządowi Województwa Śląskiego. Tak opracowany dokument stanowi podstawę do przeprowadzenia raz w (trakcie trwania) kadencji Sejmiku Województwa Śląskiego – ewaluacji, która obejmuje ocenę spodziewanych efektów Strategii na tle zapisanych w niej wizji i celów, a w efekcie podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Wskazane w Strategii miary oddziaływania i rezultatu są monitorowane w ujęciu regionalnym, subregionalnym i powiatowym (w miarę dostępności danych). Wskazana w Strategii lista wskaźników stanowi trzon badań i może być rozszerzana i dostosowywana do potrzeb informacyjnych w procesie rozwoju systemu monitoringu województwa.

Na system monitoringu składa się:

1. diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w obszarach rozwoju – w ramach której znajduje się opis ogólnej sytuacji w regionie, ważniejsze wydarzenia, trendy pojawiających się zjawisk, najważniejsze wskaźniki dla badanego obszaru priorytetowego (z uwzględnieniem podziału na subregiony);
2. raport wskaźnikowy – który uwzględnia kategorię dwóch rodzajów wskaźników, tj.:
  - wskaźniki oddziaływania – wskaźniki ilościowe i jakościowe mierzące stopień osiągnięcia wizji;
  - wskaźniki rezultatu – wskaźniki ilościowe i jakościowe stosowane w odniesieniu do celów strategicznych;
3. realizacja celów - działania i zadania służące osiągnięciu celów strategii; budżet zadaniowy;
4. wykaz aktualnych dokumentów strategicznych – stanowi bazę informacji o dokumentach strategicznych;
5. informacja o zrealizowanych lub planowanych do realizacji badaniach/ekspertyzach.

Wyznaczone w ramach monitoringu wskaźniki są określane zgodnie z metodą SMART, tj. są:

1. Konkretnie – zdefiniowane szczegółowo; wskazujące konkretny produkt/rezultat; jeśli to możliwe wskaźniki odpowiadają na pytanie KTO będzie zaangażowany w proces wdrażania strategii;
2. Mierzalne – umożliwiają pomiar i przedstawienie wyniku w postaci liczbowej;
3. Adekwatne – wskaźniki w sposób logiczny są powiązane z mierzonym działaniem i będą określały jego realizację;
4. Wiarygodne – dane użyte do liczenia wskaźnika są technicznie wiarygodne;
5. Określone w czasie – wskaźnik jest określony w czasie, tzn. określony jest czas realizacji działania lub osiągnięcia spodziewanych rezultatów.

W celu doskonalenia systemu monitoringu Zarząd Województwa będzie prowadził prace analityczne, badawcze, prognostyczne w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w priorytetach Strategii. Równocześnie będą trwały dalsze prace związane z rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, którego głównym elementem jest Regionalne Centrum Analiz Strategicznych (RCAS). RCAS w kontekście zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR), pełni funkcje Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT).

Zadaniem RCAS ma być w szczególności:

- prowadzenie bieżących analiz i ewaluacji polityk publicznych na podstawie porównywalnych i agregowalnych danych,
- prowadzenie badań i analiz strategicznych dotyczących aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognozowanie zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w regionie,
- tworzenie scenariuszy dla przyszłości i dostarczenie informacji umożliwiających wybór najlepszej ścieżki rozwoju,
- wykorzystywanie prowadzonych prac diagnostycznych na potrzeby działalności operacyjnej i planowania strategicznego,
- wspieranie budowy odpowiedniego systemu monitorowania procesów rozwojowych w regionie w ujęciu terytorialnym i efektów prowadzonej polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym,
- analiza realizacji strategii i programów pod kątem zgodności z przyjętymi celami strategii rozwoju województwa oraz regionalnych dokumentów strategicznych,
- monitorowanie i ocena postępów w realizacji priorytetów rozwojowych określonych na poziomie regionalnym (w strategii rozwoju województwa i strategiach branżowych),
- współpraca ze wszystkimi instytucjami systemu monitorowania polityki regionalnej w regionie wspierającymi zarządzanie polityką, tj. m.in. instytucjami badawczymi, uczelniami wyższymi itp. oraz koordynacja ich planu pracy dla celów działalności ROT.

System ewaluacji

Ewaluacja dokumentu przebiega pod kątem następujących kryteriów:

- trafności, czyli oceny związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi,
- spójności z innymi dokumentami strategicznymi,
- skuteczności, w ramach której porównuje się efekty realizacji z wcześniejszymi planami,
- trwałości, czyli oceny szans trwania efektów realizacji zapisów strategii w średnim i długim okresie po zaprzestaniu finansowania,
- użyteczności sprawdzającej czy osiągnięte rezultaty odpowiadają potrzebom społecznym i problemom społeczno-gospodarczym.

Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji Strategii jest ocena dokonywana na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie śląskim oraz system wskaźników określonych jako wartości bazowe zdefiniowane dla konkretnych obszarów priorytetowych.

W trakcie przygotowania *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* jednym z elementów prac było przygotowanie raportu ewaluacyjnego *Strategii Rozwoju Województwa*

Śląskiego „Śląskie 2020”, w którym głównym źródłem informacji były zarówno dostępne dokumenty, opracowania i bazy danych, jak również informacje dostarczone przez przedstawicieli gmin i powiatów z województwa śląskiego. Raport ewaluacyjny uwzględnia ocenę ex-ante projektu *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”* przeprowadzoną w maju 2013 r., zawierającą analizę projektu Strategii pod kątem jego zawartości, formy oraz struktury dokumentu. Kolejne etapy ewaluacji będą obejmować ocenę mid-term, której celem będzie oszacowanie w jakim stopniu osiągnane są zamierzone w Strategii cele oraz ocena ex-post, której celem będzie ocena jej długoterminowego wpływu na grupy docelowe oraz pokazanie czy efekty wynikające z zastosowania Strategii są trwałe.

Stworzeniu kompleksowego systemu oceny będzie służyć połączenie wyników monitoringu *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego* z monitoringiem *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego* poprzez wykorzystanie danych Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej i narzędzi GIS do analizy zjawisk społecznych, gospodarczych i przyrodniczych w układzie przestrzennym. Istotne z punktu widzenia całościowego rozwoju województwa i jego integracji wewnętrznej jest badanie stopnia zróżnicowania rozwoju poszczególnych jego obszarów terytorialnych.

Obiektywna ocena postępu realizacji założonych celów Strategii umożliwi:

- zweryfikowanie poprawności zidentyfikowanych celów i kierunków działań, a także ich efektów w aspekcie zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego,
- badanie stopnia wpływu zapisanych w Strategii celów na rozwój województwa i rozwiązywania problemów dzięki ich realizacji,
- określenie trwałości, czyli ocenę szans trwania efektów realizacji zapisów Strategii w średnim i długim okresie.

6. Załączniki

Przegląd najważniejszych dokumentów strategicznych i implementacyjnych w województwie śląskim (kolorem zielonym oznaczone zostały strategie)⁵.

Lp.	Nazwa dokumentu	Wydział, jednostka odpowiedzialna	Okres obowiązywania	Akt prawny	Cele <i>Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”</i>
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA I STRATEGIE MAKROEKONOMICZNE					
1	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	RR	2020	Ustawa o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 11 ust. 1, art. 18 pkt 2, art. 41 ust. 2 pkt 4 Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z 6 grudnia 2006 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 4 ust. 3	
2	Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020	RR	2020	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1 pkt 3, art. 18 pkt 20 Statut Województwa Śląskiego §18a ust. 2 pkt 2 (Dz. Urz. Woj. Śl. Nr 26 z 2001 roku, poz. 657 z późn. zm.)	Wpisuje się przede wszystkim w cel operacyjny: D.1 Współpraca z partnerami w otoczeniu.

⁵ Pełen wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych wraz z oceną ich aktualności znajduje się w opracowywanym co dwa lata Raporcie monitoringowym Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego.

				Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 14a	
PLANOWANIE PRZESTRZENNE					
3	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego	RR	Dokument w trakcie aktualizacji	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 18 pkt 20 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.) art. 39 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 3	Wpisuje się w cele operacyjne: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi. C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY					
4	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	RR, FR, FS	2014-2020	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 41 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 4 Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 15 ust. 4 pkt 1, art. 17 i 18 pkt 2	Wpisuje się we wszystkie cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”.
RYNEK PRACY					
5	Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2015	WUP	2015	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 674 z późn. zm.) art. 3 ust. 4	Wpisuje się w cele operacyjne: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.

INNOWACJE					
6	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020	RR	2013-2020	<p>Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 11 ust. 2 pkt 6, art. 18 pkt 20</p> <p>Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 14 ust. 3</p>	<p>Wpisuje się w cele operacyjne:</p> <p>A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa.</p> <p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.</p> <p>A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych.</p> <p>A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.</p>
7	Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020	RR	2010-2020	<p>Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 41 ust. 2 pkt 1, art. 11, art. 12</p>	<p>Wpisuje się w cele operacyjne:</p> <p>A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa.</p> <p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.</p> <p>A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych.</p> <p>A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.</p>
8	Model wdrożeniowy Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020	RR	2013-2020	<p>Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 11 ust. 2 pkt 6, art. 12 ust. 1, art. 41 ust. 1</p>	<p>Wpisuje się w cele operacyjne:</p> <p>A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa.</p> <p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.</p> <p>A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych.</p>

					A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.
9	Model wdrażania Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2010-2020	RR	2010-2020	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 11 ust. 2 pkt 6, art. 12 ust. 1, art. 41 ust. 1	Wpisuje się w cele operacyjne: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa. A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy. A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych. A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.
KULTURA I EDUKACJA					
10	Strategia rozwoju kultury w województwie śląskim na lata 2006-2020	KL	2006-2020	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 14 ust. 1 pkt 3, art. 18 pkt 2	Wpisuje się w cele operacyjne: A.1. Innowacyjne i kreatywne przedsiębiorstwa oraz produkty województwa. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców. D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu. D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa.
11	Program wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży województwa śląskiego na lata 2012-2015	EN	2012-2015	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 18 pkt 20 Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r., Nr 256 poz. 2572 z późn. zm.)	Wpisuje się w cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.

				art. 90t ust. 1 pkt 2	
12	Program współpracy Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2015	RR	2015	Program współpracy Województwa Śląskiego z organizacjami pozarządowymi na dany rok jest opracowywany przez Pełnomocnika Marszałka ds. Organizacji Pozarządowych i Równych Szans.	Wpisuje się w cele operacyjne: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy. A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały. B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców. C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu. D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego.
TURYSTYKA I SPORT					
13	Strategia Rozwoju Sportu w Województwie Śląskim do roku 2020	TS, RR	2012-2020	Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) w związku z art. 14 ust. 1 pkt 11, art. 18 pkt 20 Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst	Wpisuje się w cele operacyjne: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców. D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa

				jednolity: Dz. U. z 2010 r., Nr 127 poz. 857 z późn. zm.) art. 27 ust. 1	śląskiego.
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE					
14	Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Śląskiego do roku 2015	SCSI	2015	Statut Śląskiego Centrum Społeczeństwa Informacyjnego §3 punkt 2 („opracowanie, aktualizowanie i realizacja regionalnej strategii informatyzacji Województwa Śląskiego”)	Wpisuje się w cele operacyjne: A.3. Konkurencyjna gospodarka województwa oparta na elastyczności i specjalizacji firm oraz strukturach sieciowych. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.
GOSPODARKA, PROMOCJA I WSPÓŁPRACA					
15	Strategia współpracy systemowej Regionów tworzących Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o. do roku 2020	GR	2020		Wpisuje się w cele operacyjne: D.1. Współpraca z partnerami w otoczeniu. D.2. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego. D.3 Region w sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych.
ŚRODOWISKO					
16	Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030	RR	2012-2030	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 14 ust.1 pkt 8, art. 18 pkt 20 Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.)	Wpisuje się w cele operacyjne: C.1.Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi. C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.
17	Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018	OS	2011-2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018	Ustawa Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz.1232 z późn. zm.) art. 17 ust. 1	Wpisuje się w cel operacyjny: C.1.Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi.

					C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.
18	Program usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032	OS	2011-2032	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 41, ust. 1 w związku z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętym Uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.	Wpisuje się w cel operacyjny: C.1.Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska.
OBSZARY WIEJSKIE					
19	Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej — Owca Plus do roku 2020	TW	2015-2020	Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 18 ust. 3	Wpisuje się w cele operacyjne: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały. C.1.Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska. C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi
20	Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030	TW, RR	2015-2030	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 11 ust 2 pkt 1 i pkt 5, art. 14 ust. 1, art. 41 ust 1	Wpisuje się w cel operacyjny: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi.
21	Program małej retencji dla województwa śląskiego	Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach	2006 - 2015	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1590 z późn. zm.) art. 18 pkt 2 i 20 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku - Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 239 poz. 2019 z późn. zm) art. 80 i 81	Wpisuje się w cele operacyjne: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa. B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.

					<p>C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska.</p> <p>C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.</p>
ZDROWIE I POLITYKA SPOŁECZNA					
22	Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych oraz Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2011-2016	ZD	2011-2016	Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 127 poz. 721 z późn. zm.) art. 35. ust. 1.	<p>Wpisuje się w cele operacyjne:</p> <p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.</p> <p>B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.</p> <p>B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.</p> <p>B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.</p>
23	Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020	ZD ROPS	2006-2020	Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) art. 21 pkt 1	<p>Wpisuje się w cele operacyjne:</p> <p>A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy.</p> <p>B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa.</p> <p>B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.</p> <p>B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.</p>
24	Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii	ROPS	2012-2020	Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) art. 21 pkt 4a	<p>Wpisuje się w cel operacyjny:</p> <p>A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.</p>

	społecznej i jej otoczenia w województwie śląskim na lata 2012-2020			Zapisy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (lipiec 2014 r.)	
25	Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Śląskim na lata 2011-2015	ROPS	2011-2015	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 z późn. zm.)	Wpisuje się w cele operacyjne: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy. B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
26	Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Śląskim na lata 2011-2016	ROPS	2011-2016	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., poz. 124 z późn. zm.) art. 9 ust. 1	Wpisuje się w cele operacyjne: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy. B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa. B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
27	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim na lata 2014-2020 Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie	ROPS	2014-2020	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) art. 6 ust. 6	Wpisuje się w cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
28	Śląski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata	ZD	2013-2020	Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz.	Wpisuje się w cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej

	2013-2020			<p>596 z późn. zm.) art. 41 ust. 1</p> <p>Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 231 poz.1375 z późn. zm.) art. 2 ust. 4 pkt 1</p> <p>Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r., Nr 24 poz. 128).</p>	mieszkańców województwa.
TRANSPORT					
29	Strategia Rozwoju Systemu Transportu Województwa Śląskiego	RR	2014-2030	<p>Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.) art. 11 ust. 1 i art. 18 pkt 2</p> <p>Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 84 poz. 712 z późn. zm.) art. 14 ust. 3</p>	<p>Wpisuje się w cele operacyjne: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi. D.3. Region sieci międzynarodowych i krajowych powiązań infrastrukturalnych.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Wykaz skrótów

- B+R** – Badania i Rozwój
- BAT** – (Best Available Techniques) Najlepsze Dostępne Techniki
- BIZ** – Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne
- EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- EFROW** – Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
- EFS** – Europejski Fundusz Społeczny
- EUWT** – Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej
- FG** – Fundusz Górnośląski
- GAPP** – Górnośląska Agencja Promocji Przedsiębiorczości
- GARR** – Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego
- GDDKiA** – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GIS** – (Geographic Information System) System Informacji Geograficznej
- GTL S.A.** – Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S. A.
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- GZM** – Górnośląski Związek Metropolitalny
- ICT** – (Information and Comunication Technologies) – technologie informatyczne i telekomunikacyjne
- IOB** – Instytucje Otoczenia Biznesu
- JST** – jednostki samorządu terytorialnego
- KOT** – Krajowe Obserwatorium Terytorialne
- KSRR** – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
- KZK GOP** – Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego
- LGD** – Lokalna Grupa Działania
- MPL „Katowice”** – Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach
- NGO** – (Non-Governmental Organization) – organizacje pozarządowe
- PO KL** – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
- PZPWS** – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego
- RCAS** – referat Wydziału RR, Regionalne Centrum Analiz i Planowania Strategicznego
- RFT** – Regionalne Forum Terytorialne
- RIG** – Regionalna Izba Gospodarcza
- RIO** – Regionalna Izba Obrachunkowa
- RIS** – referat Wydziału RR, referat Regionalnej Strategii Innowacji
- ROPS** – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
- ROT** – Regionalne Obserwatorium Terytorialne

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

SARP – Stowarzyszenie Architektów Polskich

SMART – (specific; measurable; adequate; reliable; time-bound) – metoda wyznaczania celów i wskaźników

SRW – Strategia; Strategia Rozwoju Województwa, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

UM WSL – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

US w Katowicach- Urząd Statystyczny w Katowicach

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WPKiW – Wojewódzki Park Kultury i Wypoczynku

WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

Wydział FS – Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego

Wydział TW – Wydział Terenów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego